Cumont գիտուն։ Ուրիշ տեսար մը պիտի պարուն. նակէ նոյն կողմանց "արձանագրութիւնները„։ Ամ բողջ գործը պիտի չլնայ ներածութեամբ մը. եւ բնականապէս զարգարուած պիտի ըլլայ Տոխատակ. ներով, եւն։ "Այս կարգի գործ մը, — կ'ըսէ նոյն տեղեկագիրը, — զոր կը խմբագրեն հեղինակներ՝ որոնք ուշադրութեանց փոքրաւորութեան հետ ուն. նին նաեւ խորագոյն հմտութիւն մը բնագիրներու, մեծ ծառայութիւններ պիտի մատուցանէ„ եւն։ Շենք ասրակուսիր՝ շատ կողմանէ լոյս պիտի տա. նէնք մենք ալ մեր պատմութեան համար, յատ. կապէս "Փոքրուն Հայոց„ հնագոյն շրջանին հա. մար։ Այն կողմանց տակաւին մնացած արձանագրու. թիւններէն կ'անկնկալենք այս լոյսը։ Այս յուսով կը սպասենք գործոյն գլուխ ելլելուն։

5. Եղիշէ։ Նոյն տեղը (BA, XXV, 102) կը կարդանք որ Եղիշէի գաղղ. թարգմանութիւնը նորերս լոյս տեսած է՝ ուրիշ խմբագրութեամբ։ Dom H. Leclercq կը հրատարակէ՝ տարիներէ վեր՝ Սրբոց Վարքերու հաւաքածոյ մը՝ որուն շար. քորդ հատորն ալ այժմ լոյս տեսած է. (H. Leclerq, Les Martyres. IV. Juifs, Sarrasins, Iconoclastes, — Paris, 1905. 8° pp. CXLV+354.) Հա՛ գործոյն բուն մարմնոյն մէջ (p. 1—354), հրատարա. կուած է՝ առաջին տեղը, ինչպէս կը տեղեկագրուի, հետեւեալը. 1. le martyre de Vartane et de ses compagnons, traduction de V. Langlois, մի. այն թէ տեղ տեղ սրբագրելով („avec quel. ques corrections pour le style".) Այս հրատարա. կութիւնը տեսած չենք։ Բայց արդէն այս տեղեկագիրը կը բաւէ հասկնալու թէ արատաղրուածն է՝ տեղ բարեփոխութեամբ՝ Եղիշէի այն թարգմանութիւնը, որ լոյս տեսած էր Լանգլուայի ծանօթ հաւաքածոյին մէջ։

6. Տիկն Ինֆ Նալբանդեանի "Կոհակերգը„։ Տարիներ յառաջ՝ Niels Ellinger կեղծանուն ասորագրութեամբ մէկը՝ գանիական թերթերուն մէջ կը ցանցրնէր իւր աւելորդ գեղեցիկ բանաստեղծութիւնները — ինքնագիր եւ թարգմանածոյ, զորոնք՝ անցեալ տարի ի մի ամփոփուած, ի լոյս հանեց հիւսիսի ամենամեծ ու կարեւոր հրատարակչական տներէն մին։ Նիլս Էլինգէր՝ Collin հաշակաւոր գերազասանէն է, Պեռնհարդական՝ Վեսմ. Եօնսոն Կոլինի գլխաւորն, որ հիմայ ամուսնացած է Սեբաստացի ազգայնոյ մը՝ Լազարի Հայկ. Վարժարանի տնօրէն եւ "Գիտութիւն„ գիտական թերթին խմբագիր Դոկտ. Մարտ. Նալբանդեանի հետ։ Կոհակերգը (Bölgesang) կը բաղկանայ վեց անհաւասար մասէ։ — Առաջին մասը կը բովանդակէ քնարերգական բանաստեղծութիւններ։ Երկրորդը՝ (Նորուեգիա), նկարագրական բանաստեղծութիւններ, գրուած Նորուեգիոյ մէջ բնած երկամեայ ճամբորդութեան եւ բնակութեան տարիներու։ Երրորդին մէջ (Շեւզվիզ) կան ազգասիրական վարբանաստեղծութիւններ կամ՝ երգեր։ Չորրորդին՝ գաղղիականի երգեր։ Հինգերորդին մէջ՝ Armeniske Digte (Հայկական երգեր), որ ամենանոյն օգնութեամբը Հայ-գաղ.-գանիերէնի թարգմանած է։ Հայկականէն թարգմանուած կտորներն են. — Ո՜հ, ինչ անուշ. — Իմ սիրելի գաւակիս քա. — Հարսանեկան երգեր. — Սիրոյ երգեր. — Մայրիկս. — Դուռ գոմի խնդրեմ. — Աղաւնի Աստուած. — Մայր Արաքսի. — Օրօր Մայր-Հայաստանի։ — Վեցերորդ մասը կը պարունակէ երկու տարի փոխադարձաբար իրարու ուղղած խօսքեր։ Դանիական թերթերը մեծ գովութեամբ կը խօսին Տիկ. Նալբանդեանի "Կոհակերգին„ վրայ, որոնցմէ մէկէն միայն կարդ մը թարգմանաբար յառաջ կը բերենք հոս։ ... "Այս բանաստեղծութիւնները շպարներ, կեղծ ապրանքներ չեն, ինչպէս այնչափ ուրիշները, որոնք կը հրամայուին գրականութեան մեծապէս ծանրաբեռնուած սեղանին վրայ։ Անոնց արժէքին եւ գեղեցկութեան մէկ մեծ մասը կը պատկանի "Հայկական բանաստեղծութիւններու„, որոնց մէջ գերազոյն քնարերգական շեշտը կը գտնուի (որ մեզի ծանօթ է Սողոմոնի երգ երգոցէն) եւ ուր մարդ յուզմամբ կը տեսնէ տխրութիւնը, առանձնութիւնը, գժբախտութիւնն այն հնահատակ ժողովրդին, որուն միացած է երիտասարդ հեղինակուհին։ Գիրքն իբրեւ ակղնաւորութիւն՝ իւր թերութիւններն ունի, քայլ բանաստեղծական արտայայտութիւններով հարուստ է ու թարմ, ինչպէս եւ լուրջ։ "Գանիանային երգին„ նման բանաստեղծութիւն մը՝ ի մէջ այլոց բոլորովին հմայիչ է, թէ իւր պարզութեամբն. եւ թէ իւր արտայայտն շեշտով ու գունով. իսկ իւր ձեւին մէջ իրրեւ սիրելի եւ յուսալից եկեղեցական հին տաղ մը։ — "Բէօլիւքան„ խոստմնալից է, եւ անոր թարմութիւնն ու քաջալերի կամեցողութիւնը պէտք է որ լաւ տեղ մը տան մատենագրաններու մէջ։„

ԲՈՎԱՆԴԱԿԱՐԻԹԻՒՆ

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿՈՒ

ԼԻԶՈՒՆԱՐԱՆՆԱՆ — 1. Օ՜ղ, 2. Զորեքշաբթի. 129։
— Հայերէն եւ դրացի լեզուները. 130։
ԳԵՂԱՐՈՒՆԻՍՏԱՆԱՆ — Ռուբէնի "Քրիստոսի խաչէն վար մնումեւոյ„ նկարը (պատկերազարդ). 135։
ՄԱՏՆԱԳՐԱԿԱՆ — Եղիշէ. քննական ուսումնասիրութիւն. 140։
ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ — Հին Հայոց տեղւոյ անուններ. 153։

ԱՇԼԵՒԱՇԼԷ

ԹՈՂԿԼԲՈՒՆՋ — 1. Մլէք Թազուտոն Աւետարանին զարդանկարները. — 2. "Հայերէն քամը — Պարիսէն ի Բոմբայ„. — 3. Նոր հայագէտ մը. — 4. Պոնտական Ուսումնասիրութիւնք. — 5. Եղիշէ. — 6. Տիկին Ինֆա Նալբանդեանի "Կոհակերգը„. 158։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՂ ԵՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԽՄԲԱԳԻՐ

Հ. ՌԱՓԱՅԷԼ Վ. ՊԱՐՈՆՅ

ՎԻԵՆՆԱ. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՑՈՒՅՑԱՆ

digitised by A.R.A.R.@